

EXPORT-HITEL SZERVEZETEK ÁTLÁTHATÓSÁGA

Nyilvánosságra hozandó információk felsorolása

Az exporthitel ügynökségek által automatikusan közzéteendő információ:

- A környezeti és szociális átvilágítási folyamat során az igénylőtől bekért információk szektoronként.

Az információk, melyek az exporthitel ügynökségek átvilágítási (due diligence) folyamata során keletkeznek, és vonatkozik rájuk az Aarhusi Egyezmény is.

Kérésre elérhetővé teendő projekt információk :

- Projekt összefoglaló;
- Értékeléssel kapcsolatos információk;
- Besorolással kapcsolatos információk;
- Környezeti és szociális átvilágítás, értékelés dokumentumai (környezetvédelmi hatásvizsgálat aktuális információkkal, kritériumok, beszámoló);
- Monitoring jelentések – kondíciók, követelmények, teljesítés, beszámolók.

Az exporthitel ügynökségek által automatikusan közzéteendő információ:

- Támogatott projektek listája.

Átláthatóság szükségessége

Az információk nyilvánossága elengedhetetlen a környezeti és szociális szempontok területén egy kormányzati felügyelet alatt álló pénzügyi intézmény működése során. Valamint az export-hitel szervezetek fontos szerepet játszanak a nemzetközi fejlesztési együttműködés, fejlesztésfinanszírozás területén. Ezek a programok elsősorban állami forrásból valósulnak meg, vagy állami forrás egészíti ki az egyéb forrásokat, ezért az elköltésük során a szükség van az átláthatóságra.

Az átláthatósági gyakorlat az OECD Tanácsának az „Exporthitelekéről és a kellő környezeti és társadalmi körülményekről szóló ajánlása” (Közös irányelvek)¹, valamint az Aarhusi Egyezmény alapján készült. Elsősorban a környezeti, szociális információk nyilvánosságával foglalkozik, és figyelembe veszi, hogy mely információkat szükséges automatikusan vagy kérésre nyilvánosságra hozni, mikor egy projekt forrást kíván igénybe venni egy export/beruházás finanszírozásához.

Az információk nyilvánosságának alapja

Közös irányelvek

Közös irányelvek világosan előírják ezeknek az információk gyűjtésének és feldolgozásának szükségességét. Az irányelvek továbbá megfogalmazzák az információk nyilvánosságra hozásának általános követelményét is:

---

¹ <http://www.oecd.org/tad/xcred/oecd-recommendations.htm>

II. ii. 4. v: Az átláthatóság, kiszámíthatóság és a felelősségvállalás növelése a döntéshozatal során, ösztönözve a releváns környezeti és szociális hatásokkal kapcsolatos információk nyilvánosságra hozását, kellő tekintettel a jogszabályi előírásokra, az üzleti titokra és egyéb versennyel kapcsolatos aggályokra.

A Közös irányelvek megfogalmazzák továbbá a legjobb gyakorlatok átvételének elvét az átláthatóság területén is:

II.ii.3.i:A hivatalosan támogatott exporthitelek esetében a jó gyakorlatok terjesztése, a projekt értékelési gyakorlatok folyamatos felülvizsgálata, a nemzetközi sztenderdek feletti környezeti és szociális teljesítmény elérése érdekében.

Aarhusi egyezmény

Aarhusi Egyezmény és a 2001. évi LXXXI. törvény a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről megteremti a nyilvánosságra hozás jogi alapját és követelményét. A jogszabály többek között az országos, regionális és egyéb szintű kormányzat ellenőrzése alatt állami feladatot vagy funkciót ellátó szervezetekről szól, mely meghatározás vonatkozik az exporthitel ügynökségekre is. Ilyen feladat és funkció a nemzetközi fejlesztési együttműködés területén való részvétel is.

Nyilvánosságra hozandó információk részletesen

A környezeti és szociális átvilágítási folyamat során az igénylőtől bekért információk szektoronként.

A környezeti és szociális átvilágítási folyamat során az igénylőtől bekért információk típusának - melyek az értékelési folyamat alapját képezik – nyilvánosnak kell lennie. Ez egyrészt segíti a jelentkezőket is, mert időben értesülnek az általuk teljesítendő követelményekről, másrészt a szervezet átlátható működésének értékeléséhez szükséges.

Közös irányelvek 17. pont: Az értékelés elvégzése során jelezni kell a projektben érdekelt megfelelő félnek, hogy milyen információk szükségesek, beleértve amennyiben releváns a környezeti és szociális hatásvizsgálat szükségességét. A jelentkező felelős a szükséges információk biztosításáért, az értékelő követelményi szerint.

A német kormány export támogatási programjának honlapja ennek a követelménynek a gyakorlati megvalósítására jó példa:

<http://www.agaportal.de/pages/aga/nachhaltigkeit/umweltpruefung/checklisten.html>

Projektek szűrésével kapcsolatos információk

A Közös irányelvek 5. pont: Az ügynökségeknek minden export-hitel iránt jelentkezőt - amelyekre ezek az irányelvek vonatkoznak - át kell vizsgálni a projekteket besorolás

céljából, és ennek megfelelően értékelni a továbbiakban. Az érintett feleknek a folyamat során minden szükséges információt biztosítani kell az előszűrés végrehajtásához. A szűrésnek a kockázatkezelési folyamat minél korábbi fázisában kell megtörténnie.

Közös irányelvek 7. pont: Ügynökségeknek az irányelvek szerint be kell sorolniuk: az összes projektet, mely érzékeny területen, vagy mellett van, függetlenül az ügynökség részesedésének mértékére;
az összes projektet, melyben az ügynökség hozzájárulása legalább 10 millió SDR

Közös irányelvek 9. pont: Az irányelveknek megfelelő az értékelésen túl más teendő nincs, ha az ügynökség részesedése a projektben 10 millió SDR alatt van és a megvalósulás helyszíne nincs érzékeny területen, vagy ennek közelében, vagy meglévő műveletekhez közel, melyben az ügynökség részesedése 10 millió SDR alatt van. Kivételt képez, ha az értékelés a projekthez kapcsolódóan jelentős emberi jogi hatásokat tárt fel.

A nyilvánosságak hozzáférést kell biztosítani az előszűrés alapját jelentő dokumentumokhoz, és a szűrés eredményéhez.

Projektek besorolásával kapcsolatos információk

A projektek besorolása során az ügynökségek a projekteket két fő kategóriába (új, meglévő létesítmény) és további három (A, B, C) kategóriába sorolják be környezeti és szociális kockázat szempontjából: A - kockázatos, B - kisebb mértékben kockázatos, C - nem kockázatos projekt)

Közös irányelvek 10. pont: Az ügynökségeknek azonosítaniuk kell a projektek lehetséges pozitív és negatív környezeti hatásait, a projektek besorolásával összefüggésben:

- Lehetséges környezeti hatások, melyek lehetnek többek között: légszennyezés, üvegházhatású gázkibocsátás, kiömlés, hulladék-, veszélyes hulladék-, szennyvíz kibocsátás, zaj, vibráció, jelentős természeti erőforrás felhasználás, veszélyeztetett fajokkal kapcsolatos hatások;
- Lehetséges szociális hatások, melyek lehetnek többek között: munkahelyi körülmények, közegészségügy, biztonság, közbiztonság, föld kisajátítás, kitelepítés, őslakosokat érő hatások, kulturális örökség, emberi jogok, kényszermunka, gyerekmunka, életet veszélyeztető munkahelyi egészségügyi és biztonság helyzetek.

Projektek besorolásával kapcsolatos információknak kérésre nyilvánosnak kell lennie, mely tartalmazza a felhasznált dokumentumokat, információkat, azok tartalmát, a besorolás szakmai értékelését, és annak eredményét.

Környezeti és szociális vizsgálattal, értékeléssel és döntéssel kapcsolatos információk

A Környezeti és szociális vizsgálat során a kategóriákba történő besorolásoknak megfelelően eltérő módszerrel kerülnek a projektek vizsgálatra. Az „A” kategóriába sorolt projektek esetében az ügyfélnek Környezeti és Szociális Hatástanulmányt kell készíteni és benyújtani a környezeti és szociális hatásokról, azok kezelésének módjairól, a többi alátámasztó dokumentum mellett. Ezek értékelését a megfelelő (Világbank, OECD) sztenderdeknek megfelelően kell értékelni. A B kategóriájú projekteknel nem előírás a Környezeti és Szociális Hatástanulmány, de előírhat ilyet az ügynökség. A felmerült hatásokat, azok kezelésének módját más típusú dokumentumok is alátámaszthatják – tervezési dokumentumok, koncepciók, elemzések, jelentések, jogszabályok. A C kategóriás projektekkel kapcsolatban környezeti és szociális vizsgálatot nem végeznek.

Közös irányelvek 13. pont: Az ügynökségnek a nemzetközi sztenderdeknek megfelelően le kell folytatni a környezeti és szociális vizsgálatot a projektnek megfelelően, beleértve:

- a projekt környezeti és szociális teljesítményének összehasonlítását a megfelelő nemzetközi sztenderdekkel;
- intézkedések számbavételét, mellyel meg lehet előzni, minimalizálni, mérsékelni vagy orvosolni a káros hatásokat és/vagy javítani a környezeti és szociális teljesítményt a projektbe bevont partnerek méretének, az elvégzett feladatok körülményeinek, a lehetséges hatások természetének és mértékének, az alkalmazott nemzetközi sztenderdeknek és az ügynökség projektben való részvételének megfelelően.

Közös irányelvek 31. pont: Az ügynökségeknek értékelniük kell a besorolásból és vizsgálatból származó eredményeket. Ez alapján kérhetnek még további információkat, dokumentumokat, elutasíthatják, vagy jóváhagyhatják a projektet.

A Közös irányelvek számos feltételt írnak elő a Környezeti és szociális vizsgálatok elvégzésével kapcsolatban és számos különböző nemzetközi sztenderdekkel való összehasonlítási lehetőséget is tartalmaz. A dokumentumok nyilvánossága biztosíthatja annak megítélhetőségét, hogy nemzetközi sztenderdek, kritériumok, jó gyakorlatok megfelelően kerültek-e alkalmazásra, értékelésre, a Közös irányelvek előírásainak figyelembevételével.

A vizsgálattal és értékeléssel kapcsolatos kritériumoknak, értékelési szempontoknak akkor kell nyilvánossá válniuk, mikor az ügynökség kibocsátja a szándéknyilatkozatot.

„A” kategóriás projektek esetén a környezeti és szociális hatásvizsgálatnak, egyéb projektek esetén az értékelés alapját szolgáló dokumentumoknak a szerződésalkötési folyamat alatt vagy előtt kell nyilvánossá válniuk.